

Igazán mondják a teológusok, hogy Isten az övéit (azért, hogy megidegenítse minden világi jóktól) abban szokta meglátogatni, amit legnagyobb javoknak tartanak világ szerint. Nékem Belgiumban olyan állapotom volt, hogy – ha pénzgyűjtésben gyönyörködtem volna, és célul föl nem töttem volna azt, hogy hazámat, valamint lehet, segítsem eszerint: Publica privatis anteferenda bonis, azaz a közönséges jót eleibe kell tenni a magánosnak –, annyi idő alatt könnyen 40000 vagy talám 500000 forintot is gyűjthettem volna, és ha eddig ott maradtam volna, azt merem mondani, kevés erdélyi úr volna, akivel cserélnék pénz dolgából. Amazt colligálhatom ebből, hogy minekutána az én könyveimnek nyomtatásoknak gondjától megszűntem, és egészen magamat a munkára adtam (noha még akkor is volt foglalatosságom és időm töltése a könyveknek köttetése miatt) az utolsó két esztendőmben kerestem én többet 15000, azaz tizenötezer forintnál (melynek 11000 forintját csak egy embertől vöttem). Hát tizedfél esztendeig, amennyit ott töltöttem, mi lehetett volna? Legalább öt esztendő alatt, amíg a nyomtatásban foglalatostkodtam, mi lehetett volna? Ha pedig ott a házasságra vöttem volna magamat, amelyet el nem távoztathattam volna semmiképpen, ha mégis tovább ott maradtam volna, akkor is kínáltak engemet olyan leánnyal, kivel 60000, azaz hatvanezer forintot adtanak volna, mert observálták igen, hogy néha targoncával tolták a pénzt szállásomra. Ilyen gazdag jövedelmet pedig könnyen elpazarolhattam volna én ott, a testnek minden gyönyörúségei között, ha más jó mesterembereket követtem volna: akik többnyire azt cselekszik, hogy amit egy nap munkájokkal keresnek, nem nyugosznak addig, míg azt korcsomákon és egyéb hitván helyeken el nem tékozzolják; én pedig csak azt is kárnak tartottam annyi keresetem mellett, amit kenyérre kellett költenem nyavalyás testemnek táplálására.